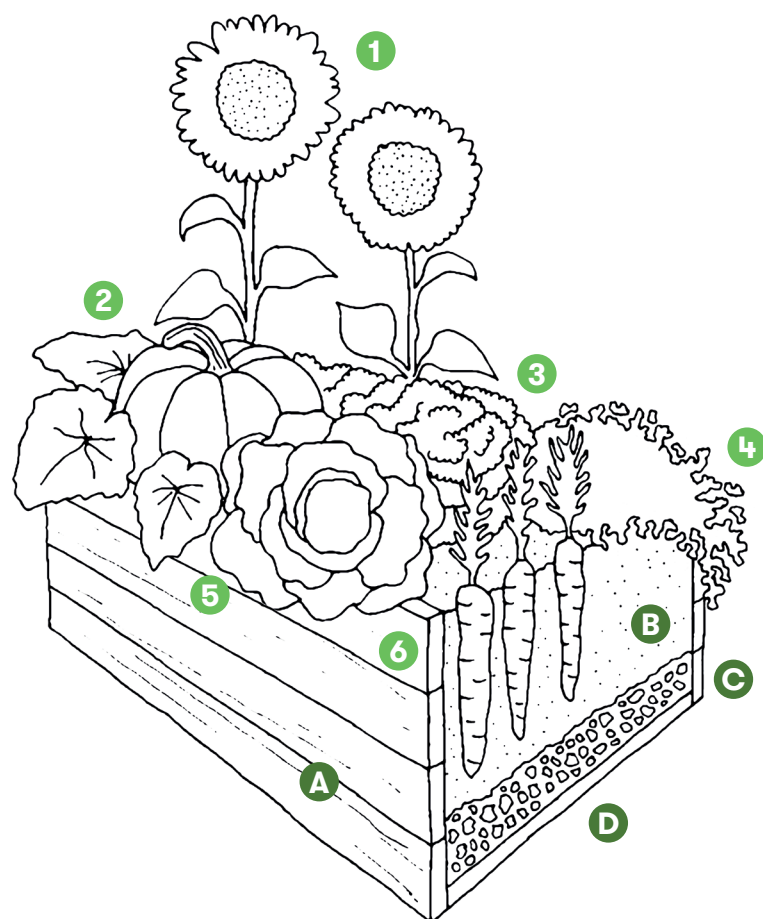

VILJELY LAATIKOSSA

Viljelemällä laatikossa voit olla varma maaperän puhtaudesta, ja laatikoita voi käyttää myös tilanjakajina. Laatikon voi rakentaa itse puusta tai muusta kierrätysmateriaalista tai käyttää ns. lavakau-luksia, jotka ovat puisten kuormalavojen reunuksia. Näillä perus-tettavan viljelmän alta poistetaan myös nurmikko ja rikkaruohot, mutta kaivua ei tarvitse tehdä kovin syvältä, koska kaulus nostaa maan pintaa 20cm.

Viljelylaatikoita myydään myös puutarhakaupoissa. Puulaatikon ulkopinta kannattaa käsitellä myrkyttömällä käsittelyaineella, kuten puuöljyllä tai tervamaalilla. Laatikon voi myös maalata iloisen näköiseksi. Viljelylaatikon korkeus määrää mitä siinä voi kasvattaa.

Laskemalla laatikon tilavuuden saa tietää tarvittavan mullan mää-rän. Viljelymulta on jo valmiiksi ravinteikasta, mutta muutama vuo-den viljelyn jälkeen on hyvä parantaa maata kuten kasvimaalla.

1. auringonkukka
2. kurpitsa
3. lehtikaali
4. yrtit
5. keräkaali
6. porkkana

- A. kyllästämätön lauta, esim. 22 x 125
- B. kasvualusta 40 cm
- C. kevytsora tai risut
- D. mansikka- tai suodatinkangas

JOS VILJELETTE PORUKALLA

Kerätkää vastuujoukko, jolla on selkeä työnjako, ja sopikaa viestin-täkanavat. Yhteisöviljelmäryhmästä tulee valita yhteyshenkilö vilje-lijöiden, viljely-yhdistyksen ja kaupungin välille. Laatikaa aikataulu satovuoden kulusta, sopikaa kastelu- ja kitkentävuorot sekä sadon-korjuun toteutus ja jakamisperusteet. Tehkää kustannusarvio mate-riaalihankinnoista ja muista kuluista. Varmistakaa viljelyn jatku-vuus seuraavana vuonna ja huolehtikaa huolto- ja siivoustoimista.

ESIMERKKIKOhteita

Kaapelin Kattoviljelmä

Kaapelitehtaan kahdeksannen kerroksen katolla viljelevät yksit-täiset talon työntekijät sekä paikallinen ravintola ja jotkut yhdis-tykset. Katolla on noin 20 viljelylaatikkoa ja muutama viljelysäkki. Painorajoituksen takia katolla kasvatetaan kasveja, joille riittää matalakin kasvualusta. Tuulisten ja paahteisten kasvuo-losuhteiden takia katolla viihtyvät parhaiten samat kasvit kuin avoimella merenluodolla. Kattopuutarha on muodostanut uuden kohtaamis-paikan talon työntekijöille, ja vehreän taukopaikan muuten kivi-ssä ympäristössä.

Arabian kaupunkiviljelmä

Viljelmä sijaitsee Helsingin kaupungin omistamalla tyhjällä ton-tilla Arabianrannan vuonna 2015 valmistuneella asuinalueella. Kaupunginosayhdistys teki tontista vuokrasopimuksen kaupungin kanssa, ja nyt Kaupunkiviljelytoimikunta vuokraa viljelylaatikoita asukkaille. Laatikoita on 60. Viljelmä tuo iloa myös tontin läpi kul-keville ihmisille.

Siimapuiston päiväkotia Vantaalla

Päiväkodin rakennuksen ekologisuudesta kumpusi idea myös ympäristön ekologisuuteen. Pihan Aistipuutarhassa on viljelylaati-koita, omenapuita ja kohopenkkejä, joita viljellään yhdessä lasten kanssa. Lapset ovat maallanneet laatikot iloisin värisiksi, ja lai-doissa lukee, mitä kasveja laatikossa kasvaa. Viljelyksiä hoidetaan myös kesällä, sillä päiväkotia on auki koko vuoden. Puutarhajätteet kompostoidaan kasvualustan maanparannusaineeksi, ja muut jätteet lajitellaan tarkasti. Lapset oppivat ottamaan vastuun viljel-mistään ja saavat touhutessaan liikuntaa. He ovat mukana koko prosessissa, jossa siemenestä kasvatetun kasvista lopulta valmis-tetaan ruokaa.

Lisätietoja:

Dodo ry: www.kaupunkiviljely.fi

Hyötykasviyhdistys ry: www.hyotykasviyhdistys.fi

Uudenmaan Martat: www.martat.fi/puutarha

Kuuluvainen, Salla. Särkkä, Rosemarie.

Kaupunkiviljelyopas. 2013

Vantaan kaupunki / Kaupunkisuunnittelu

Elina Ekroos, elina.ekroos@vantaa.fi, 09 8392 6070

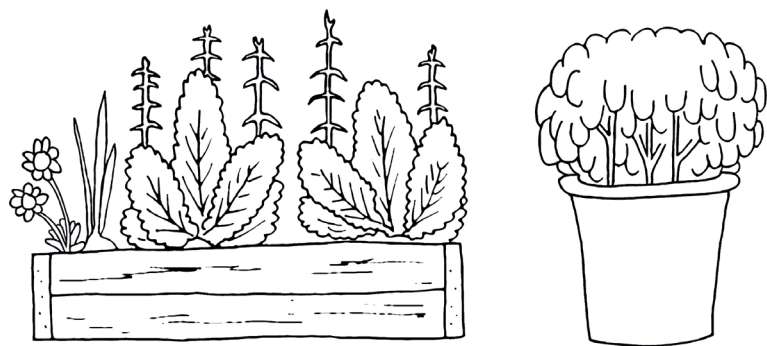
KAUPUNKIVILJELY

MIKSI KANNATTAA VILJELLÄ?

Kasvattamalla itse ruokaa varmistat ravintosi alkuperän. Lähellä tuotettu ruoka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, ja suunnitelmallisella viljelyllä saatat saada myös taloudellista hyötyä. Kaupunkiviljely osana ympäristökasvatusta opettaa mistä ruoka tulee. Sosiaalinen ja toiminnallinen hyöty syntyy yhdessä tekemisen ilosta ja yhteisöllisyyden tunteesta. Kaupunkiviljely on virkistävää harrastus, joka tuo mukanaan hyötyliikuntaa, uusia tuttavuuksia, stressinlievitystä, elämyksiä sekä onnistumisen iloa. Kaupunkiviljelyllä voit vaikuttaa konkreettisesti omaan elinympäristösi ja nostaa sen arvostusta. Ekologiset hyödyt syntyvät kaupunkikasvillisuuden lisääntymisestä ja monipuolistumisesta sekä maatalajien suosimisesta. Samalla syntyy elinympäristöjä monille hyönteisille. Viljelykset lisäävät myös läpäisevää pintaa, johon sadevesi voi imeytyä.

MITÄ VOI VILJELLÄ?

Kasvualustan syvyydestä ja laajuudesta riippuen voi viljellä esimerkiksi juureksia, tomaatteja, kurpitsoja, kaaleja ja papuja. Yrteille ja salaateille riittää 20 cm, mutta juurekset tarvitsevat jo 30-40 cm kasvualustan. Salaatteja ja yrttejä voi hyödyntää pitkin kasvukautta, ja nopeasti kasvavista vihanneksista voi saada kaksikin satoa kesässä. Hyötykasvien lomassa voi tuki kasvattaa myös kukkia.

MISSÄ VOI VILJELLÄ JA MITÄ TARVITAAN?

Siirtolapuutarhat ja viljelypalstat ovat yleisimpiä kaupunkiviljelyalueita. Viljelyä voi harrastaa lisäksi yhteis- tai yksityispihoilla, parvekkeilla, ikkunalaudoilla sekä joutomailla tai puistoissa maanomistajan luvalla. Viljelyalustana voi toimia myös autotallin tai parkkitalon katto, mutta tällöin kattorakenteiden kestävyys ja ylimääräisen veden poispääsy on varmistettava. Kovilla pinnoilla, kansipihoilla ja jopa pilaantuneen maan päällä on mahdollista viljellä astioissa, mansikkakankaalla vuoratuissa laatikoissa tai autonrenkaissa sekä säkeissä. Astian pohjaan on tehtävä reiät ylimääräisen sadeveden poistamiseksi. Mullin lisäksi viljelyyn tarvitaan sadeveden keräysastioita tai vesipiste, lapio ja talikko, hara rikkaruohojen kitkentään, mielellään kateainetta esim. ruohosilppua sekä kompostori elintarvikejätteelle tai kompostikehikko muulle eloperäiselle jätteelle. (Katso jätelaki 3§)

VILJELY TALOYHTIÖN PIHALLA

Taloyhtiön pihalta löytyy usein tilaa kasvimaalle tai laatikkoviljelmälle. Pihalle saattaa mahtua jopa pieni kasvihuone, ja koristepensaiden ja -puiden sijaan yhteispihoille voi istuttaa marjapensaita ja hedelmäpuita.

Paikan valinnassa kannattaa maksimoida auringonvalon saanti, mutta välttää pihan parhaita leikkiapaikkoja, isojen puiden alustoja, maakaapelien ja salaojaputkien paikkoja sekä lumiaurojen ja pelastusteiden reittejä. Jos sopiva viljelypaikka löytyy, kerätään kiinnostunut porukka ja tehdään tai teetetään asiantuntijalla suunnitelma, joka viedään taloyhtiön kokoukseen hyväksyttäväksi. Yhtiön ilmoitustauluille laitetaan kartta viljelyksestä, sen hoitomenpiteiden aikataulu ja vastuuhenkilön yhteystiedot. Pihaviljely on sosiaalinen harrastus kaiken ikäisille asukkailla. Yhteisen viljelyharrastuksen myötä voi syntyä uusia tapoja arjen keskelle kuten yhteistä ruoanlaittoa viljelysadosta tai ravintolapäivän ajaksi oma piharavintola.

VILJELYPALSTAT

Omasta tai yhteispalstasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä viljely-, asukas- tai kaupunginosayhdistyksiin, jotka vuokraavat viljelymaata kaupungilta. Viljely-yhdistysten palstaviljelyalueet löytyvät Vantaan kaupungin karttapalvelusta kartta.vantaa.fi.

Pienpalstaviljelyssä yksittäiset ihmiset viljelevät omaa pientä palstaansa. Viljelmän perustamisesta sovitaan yhdessä, mutta muuten jokainen vastaa omasta viljelyksestään. Yhteisöviljelmä on isompi yhtenäinen viljelmä, jota organisoitunut joukko viljelee yhdessä. Tällöin työ, sato ja kustannukset jaetaan ryhmän kesken. Vantaan kaupungin yrityspalvelu vuokraa yhdistyksille alueita viljelypalstatoinnin harjoittamista varten.

VILJELMÄN PERUSTAMINEN JA HOITO

Viljeltäville kasveille on hyvä laatia viljelykierto, jossa kullekin palstan osalle merkitään siinä vuosittain viljeltävät kasvit, niitä eri vuosina vaihdellen. Esimerkiksi kaalikasveja ei kannata viljellä samassa paikassa montaa vuotta peräkkäin möhöjuurisaastutariskin takia. Viljelymaan on saatava olla myös kesannolla (ei viljelyssä) muutaman vuoden välein, jotta sen elinvoimaisuus säilyy. Tämä voidaan toteuttaa viljelykierron avulla osissa, jolloin koko palsta ei ole pois käytöstä jonakin vuonna. Viljelmä kannattaa suunnitella niin, että sopivin etäisyyksin on huoltokäytävä, mutta jos sille ei ole tilaa, voi joka neljanteen riviväliin laittaa laudat, joiden päältä hoitotoimet sujuvat eikä maa tiivisty.

Nurmikolle perustettavan palstan kohdalta poistetaan nurmikko noin 10 cm syvyydeltä, pohjaa kuohkeutetaan talikolla tai lapiolla ja kuoppa reunustetaan juuristonsuojakankaalla. Tämän jälkeen kuoppaan lisätään multaa niin, että palstan pinta nousee 10 cm nurmikkoalueen yläpuolelle. Jos pohjamaa on hyvin tiivis, pitää maata poistaa syvemmältä, jotta kuopan pohjalle saadaan risuja tai soraa salaojakerrokseksi.

Myynnissä on valmista viljelymultaa, mutta jos tilaa lannoittamatonta ja kalkitsematonta multaa, orgaaniset lannoitteet, esimerkiksi komposti ja hyvin kompostoitunut hevosen lanta sopivat maanparannukseen.

Vanha viljelypalsta käännetään lapiolla edellisenä syksynä, ja samalla poistetaan rikkaruohot. Ennen kääntämistä maahan lisätään eloperäistä ainetta.

Joidenkin kasvien siemenet tulee esikasvattaa, ja toiset voidaan kylvää suoraan maahan ja harventaa taimien vartuttua. Kastelu on taloudellisinta hoitaa sadevedellä, esimerkiksi keräämällä katoilta syöskysatorveen johdettua vettä "Vesitasku"- säiliöön tai tynnyreihin. Pitkien kuivien kausien hätävarana toimii ulkovesipiste, jos sellainen on. Kastelu on parasta hoitaa aamulla tai illalla, jolloin vesi ei haihdu heti.

Katteen käyttö vähentää kastelun tarvetta ja rikkaruohojen määrää. Esimerkiksi nurmikonleikkuussa syntyvää ruohosilppua voidaan laittaa kasvimaan katteeksi pitkin kesää.

